

ményre juthat általa. A katonák és leventék nevelése szintén segítségül veheti e szótárt s a közigazgatás munkája is könnyebbé válik, ha rendelkezéseit és végzéseit a nép egyszerűbb gyermekeéhez igazodó eredeti szókézzel fejezi ki, mint azt az előszóban *Gyulai Agost dr.* találóan kiemeli.

Ebben áll ennek a gyakorlati és körszótárnak gyakorlati jelentősége. Tudományos értéke pedig abban mutatkozik, hogy a külföld hasonló irányú vizsgálatainak figyelembevételével, az azokból leszűrhető tanulságok megszívlelésével, a hibák kiküszöbölésével és az összehasonlítás lehetőségével készült. Nagy előnye a külföldi munkákkal szemben az 1000-re vonatkoztatott jelzőszám. A szöveg között található grafikonok és táblázatok nagy mértékben emelik az elméleti rész szemléletességét. Könnyen érthetővé teszi a mondottakat.

A teljes magyar gyermekszótár megszületéséhez ez a könyv teljes megnyugvással alapul szolgálhat. A benne lefektetett elvek és útmutatások alapján a magyar nevelők kiegészítő gyűjtése révén hamarosan létrejühet a gyermek nyelvének koronkénti és tájegységenkénti mélyreható tanulmányozása is.

Ez a munka elsősorban szerzőjének gyakorlati érzékét dicséri, hogy a gyermektanulmányozás feldolgozására váró rengeteg feladata közül éppen ezt a legfontosabbat, a gyermeknyelv vizsgálatát, tette kutatás tárgyává. A gyermek irányából szerencsésen egészíti ki a néhány év óta sikeresen küzdő nyelvvédő mozgalmat. Tanuságtétel egyébként ez a munka amellet is, hogy azalatt a hét esztendő alatt, amíg *Cser János* állott a Fővárosi Pedagógiai Szeminárium Lélektani Laboratóriumának élén, ott igenis komoly és eredményes kutató munka folyt. Öröndetes jelenség különben, hogy a Magyar Paedagógiai Társaság kiadványainak száma elég hosszú szünet után ismét gyarapodott eggyel.

Jankovits Miklós dr.

Bányai János: A Székelyföld természeti kincsei és csodás ritkái. I. kötet. Székelység könyvtára. Székelyudvarhely (Odorhei), 1938. 244. old.

Szerző az előszó egyszerű köntösében mutatkozik be. A székely emberek szokása szerint természetesnek veszi és így mondja, hogy kicsit alkotott. S azt a kicsit is „kalákába” csinálta, mások segítségével.

„Szegényes és öntudatlan életünkben”, — mondja a szerző —, kalászgyűjtő módjára szedegettünk össze egy kis kévére valót. „Hisz ez a kicsi is eltűnt volna, mint sokannyi a múltban is”.

A könyv szerzőjének erénye lehet a szerénykedés. De nekünk, innen a nagy messzeségből is kötelességünk meglátni, hogy milyen küldetéses, ihletett, felemelő és értékmentő munkát végez Bányai János a Székelyföldön. Mi itt a megmaradt hazában dolgozhatunk talán magasabb nyomdatechnikával, de semmiképp nem nagyobb hozzáértéssel odaadással és szeretettel. Mert a „kis kévére való” gyűjtemény egy *gazdag kincsesládá*, legenda a Székelyföld esodálatos természeti szépségeiről, változatosságáról és gazdagságáról és tagadhatatlan bizonyítéka egy-egy nagyon is *öntudatos kalász-szedő* alkotó munkájának. Lássuk, mit üzen nekünk a székelyek földje ebben a könyvben?

Elmondja a gazdag természet rendkívüli megnyilatkozásait, összegyűjti

a található kőzeteket és ásványokat, történelmi visszapillantásokat vet arra, hogyan használták fel, hogyan bányászták ezeket az ősembertől napjainkig; komoly történelmi adatokra hivatkozva a geológus szemével vetíti elének tőmör mondanivalóit az ércék és só világából, az ásványolaj, tőzeg, fehérföld stb. előfordulásáról. Ezeket is mindenütt kiegészíti a kitermelés és felhasználás adataival, ami egyeseknél sajnos a legkezdetlegesebb.

Hosszú volna jellemezni azt a sok gazdag és érdekes fejtegetést, amit a Székelyföld kifogyhatatlan (és nagyobb részben még kihasználatlan) ásványvizes forrásáról, páratlan fürdőiről találunk a könyvben. Külön foglalkozik a gázforrásokkal, a barlangokkal, a tavakkal és ezek keletkezésére vonatkozólag keresi a legtárgyilagosabb adatokat. A könyvet jellemzi a józan kutató és rendszerező erő, de ezenfelül benne van a mélységes csodálat és elragadtatás hangja s ezek mögött szerző nem tudja eltitkolni büszkeségét és szeretetét földje iránt, mert valóban „nincs a földkerekségnek egy más olyan kis foltja“, ahol annyi természeti érték, jelenség, ilyen gyűjteményes és változatos összeállításban található volna, mint a Székelyföldön.

E csodálatos gazdagság színeképében azonban sajnos, vastag fekete vonalat húzott a székely nép sorstragédiája: a magárahagyatottság, a régi küzdelmek és a mai életnyomorúság. Pedig ez a nép olyan mint a földje: képességekben gazdag és szikrázó, de erejét felemészti a mindennap nehéz járma, miként elfolynak szabadon az ásványos vizek és levegőbe szállnak a titkos erejű gázok. Ki a felelős ezért a kettős veszteségért, nem tudjuk s nem keressük, minket csak a jövő érdekelhet. Mi lenne, ha a gazdag természet és az alkotni tudó élelmes ember a világnak ezen a kicsi foltján összefogna? A *Bányai Jánosok* — látjuk — ezért élnek és dolgoznak, csak hogy e szellemi erőfeszítések mellett a jövőben hathatós gazdasági alapok lerakására is szükség lesz ezen a földön. Mert az ember itt még nem töltötte be hivatását s ha majd ezt a munkát is elvégezte, itt a Székelyföld bércei között a magyarságnak legerősebb vára fog állni.

A könyv rengeteg értékes adatát iskolai földrajztanításunkban jól felhasználhatjuk, sőt szemelvényeket is olvashatunk belőle. Egyébként is megérdemelné ez a mű, hogy mindenki megismerje, aki hazáját szereti és Erdélyre, mint ősi magyar földre tekint lelki szemeivel. Sajnos, a könyv csak kevés példányban készült és nem került könyvtári forgalomba. Tartalmát részletekben közölte a Székelység c. folyóirat (Szerk. Bányai János) V., VI., VII., VIII. évfolyama.

Udvarhelyi Károly.

V. Szabó Gyula: Természetrajzi szemléltető faliképek. Vattai Szabó Gyula kartársunk igen értékes fali képsorozatát szerkesztett a természetrajz tanításának megkönnyítésére. A lapok nagysága 50×70 cm. A 20 lap ára 12 pengő.

A szöveggel bőven (néhol talán túlbőven) ellátott képek fekete alapon fehér nyomással készültek. A hasonló külföldi eredetű képekkel szemben nagy előnyük alacsony áruk. A papíryanag gyengébb minőségét a tanár saját munkájával, vagy némi anyagi áldozattal pótolhatja, ha azokat a szerző tanácsa szerint kartonra ragasztja, vagy ragasztatja. További előnye szem-